

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyed-
évre 1 frt. Papok-, tanítók- és községi előjárónak egész évre
3 frt, a tanító-egylet tagjainak, községi és körjegyzőknek 2 frt
50 kr. — Egy példány ára 8 kr.

Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felolvas szerkesztő és kiadó-tulajdonos
B E T E G H P Á L.

Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 2 kr, azonfelül 1 kr
magánhirdetések □ cm-ként 3 kr, többszöri közlésnél 2 kr-
t közöltenek. — Bélyegdíj külön 30 kr. — Nyilt-tér sora 50 kr
Hirdetés és nyilt-tér díja előre fizetendő.

Hirdetéseket e lap részére elfogad minden hirdetői iroda

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvnyomdája és könyvtárosa (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők.
Kéziratok nem adnak vissza.

Az erkölcsi halott és a gróf...

(D.) »A hallerkeői **Haller grófok** fehéregyházi ágából származott **Haller Ferencz és József grófok** törvényes származása, **Haller József gróf házasságának törvényessége és ezen házasságból származott gyermekeinek a Haller névhez és grófi címhez törvényes joga** cz. alatt Udvarhely vármegye ezidei főispánja hallerkeői **Haller János gróf**, mint a család legidősebb férfi tagja „Kézirat gyanánt” egy 10 ivre terjedő díszes füzetet adott ki, melyben 24 darab hiteles okirattal bizonyítja a címbea felvett állításokat: igaz voltát.

Lapunk a szóban forgó rágalom hire nyilvánosságra jutásának első percétől kezdve felismerte az igazságot. A meggyőződés erejével és kitartásával állottunk Orbán Ottó br. és társai ellen a becsület harcosai közé s most, midőn kétségbevonhatatlan hiteles okiratok teszik porrá és hamuvá a hiénamunka minden bírálaton alul álló kísérletét: részünkről nincs egyéb hátra, mint, hogy hallerkeői Haller János gróftól, Udvarhely vármegye ezidei főispánját nem és érdemekben gazdag családjának Nestorát igazságra fényes győzelme alkalmából szívből üdvözlöljük s kifejezzük ama forró óhajátunkat, hogy vajha megszűnnék már egyszer vármegyénkben az áldástalan személyes harc s elfoglalná helyét a jól felgött közérdek elősegítésére törekvő becsületes vetélkedés!

Most pedig átadjuk a szót szeretve tisztelt főispánunknak s csak azt jegyezzük meg, hogy az okiratok közléséről térhiány miatt le kellett mondjunk, de közöljük az illető helyen azokat a számokat, melyek alatt a füzetben megjelentek:

I.

Ez év nyarán egyes fővárosi, sőt vidéki lapokban is Ő csász. és ap. kir. Felső kabinet-irodájához, valamint a magyar országgyűlés főrendiházához Orbán Ottó br. által beadott „legalázatosabb kérés” lett közölve, melynek rendén nem kevesebbet, mint azt kívánta, hogy a szerinte jogosulatlanul viselt grófi címtől eltiltasson és a főrendi ház tagsági jogosultságával bíró családok jegyzékéből, a hallerkeői Haller család fehéregyházi ágából származott néhai Haller János gróf állítólagos magszakadása folytán, ezen ágon igényvel bírók nevei töröltessenek.

II.

Ezen, nem annyira a bosszu vágya által, — mert hisz a fellépés igaztalan adatainak tudatában attól eredményt nem várhatott — mint inkább a vak gyűlölet által — melynek elég neve meggyőződése, habár a hamis rágalom fűződik is ténykedéséhez — vezetett támadással szemben, mint férfiú és mint a meghurcolt család legidősebb férfi tagja, társadalmi uton igyekeztem elégtételt szerezni, ez alól azonban a rágalom saját maga alkotta azon mentsvár mögé bujt, hogy míg állításai megzafolva nem lesznek és mert személyes sértés fenn nem forog, elégtételt nem ad.

Bármily hamis alapon indult és bármily forrásból fakadt a rágalom és bármennyire meggyőződve vagyok, hogy éppen azon társadalmi osztály, melyhez tartozom, a viszonyokkal eléggé ismerős, hogy a rágalmat tisztán lássa és bárha egy magas kabinet-iroda, mint a mélt. főrendi ház elutasító intézkedései önmagukban a rágalmat megzafolták, — kötelességemnek tartom, a törvényes jogszabályok és megdönthetetlen bizonyító hatályú bíró okmányok értékére, erejére is hivatkozni, azokat közzétenni.

A hivatkozott okmányokat a függelékben jelen közleményem idézetének sorszámai szerint sorrendben mellékelem, az eredetieket pedig évtizedek óta családunk jogi érdekeinek védelmével megbízott Issekutz Győző dr. erzsébetvárosi ügyvéd ur őrizetére azzal biztam, hogy bármely érdeklődőnek 1898. okt. 1-éig az eredeti okmányokat megtekintés és átvizsgálás végett felmutassa.

III.

A rágalom állítása és logikája a következő:

1. Nagyatyám: hallerkeői gr. Haller János cs. és k. kamarás, nagyanyámat: Kleisch Zsuzsannát, 1835 február 6-ikán házastársul vette, azonban e házasság

törvényes azért nem volt és így érvényesnek azért nem tekinthető, mert daczára annak, hogy mindkét házastárs róm. kath. vallású, ennek daczára az ev. ref. lelkész előtt keltek egybe.

Gróf Haller János és neje Kleisch Zsuzsanna az ev. ref. lelkész előtt 1835-ben (függelék 1. sz.) törvényes és érvényes házasságra léptek, mert ezen házasságra lépett megelőzőleg, mint ezt a fehéregyházi ev. ref. egyházközség „vallásváltóztatási” jegyzőkönyvének I. köt. 15. lapja tanúsítja, „ökölletes régi meggyőződésből és önkaratból reformálódott, méltóságos hallerkeői gróf Haller János ur ő nagysága” (függ. 2. szám.)

Ugyancsak a házasságra lépett megelőzőleg gr. Haller Jánosné Kleisch Zsuzsanna az ev. ref. vallásra tért át, a mint ezt a fehéregyházi ev. ref. egyh. község „vallásváltóztatási” jegyzőkönyvének I. köt. 16. lapja tanúsítja: „Ugyanezen esztendőben (1835.) valóságos meggyőződésből és minden intereszen kívül reformálódott tks Kleisch Zsuzsanna urasszony” (függ. 3. sz.)

Ngos gróf Haller Ferencz 1815-ben (függ. 4. sz.) mint gr. Haller József 1818-ban (függ. 5. sz.) ezen házastársaktól származván, a Dózsa Erdélyi jogtudomány 57. §-ának következő tétele szerint: »a törvényes házasságnak nemcsak a következtése, hogy az abból született gyermekek törvényesek, hanem az is, hogy az által a házassaladó felektől a házassági egybekötöttségük előtt született gyermekek törvényesülnek (H. t. 103. §. 5. pont), azaz jogi tekintetben olyanokká lesznek, mint ha törvényes házasságból születtek volna», törvényes jogom a Haller névhez és a grófi címhez kétségbevonhatatlan. Ugyanezen álláspontot, ugyanezen felfogást erősíti meg az Erdélyben ugyancsak később életbelépett, de ma érvényvel bíró „ausztriai általános polgári törvénykönyv” 16. §-a, melyben kimondva van: »a házasságon kívül született és szülőiknek utóbbi összekelése által a családba lépett gyermekek, mind maguk, mind maradékaik is, a törvényesen nevezettek közé számítatnak.»

Ezen polgári jogszabályokat csak megerősítik a róm. katolikusok »Canon törvényének» azon intézkedése: »naturalis ex soluto genitus et soluta legitimatur per subsequens parentum conjugium etiam quod hereditatem (Corp. juris I. cap. Conq. qui filii stb. című fejezet)«, valamint »quod tanta si quis et efficitia sacramenti matrimonii, ut qui antea geniti erant ex soluto et soluta inter quos rite matrimonium consistere poterat, post illum contractum legitimi habentur«, végül Verbőczy hármaskönyvének I. rész 7. tit. határozott rendelkezése szerint, miután Haller János nemes és gróf volt, anyjuk származására tekintet nélkül gyermekei Haller Ferencz és Haller József grófok nemesek, grófká váltak.

Néhai Haller János gr. ezen házasságát annyira törvényesnek és boldognak ismerte el, hogy 1836. máj. 3-án nejeinek, gr. Haller Jánosné szül. Kleisch Zsuzsanna kedves feleségének hűtös assessorok előtt átadja almakereki uradalmát (függ. 6. sz.)

E házasság törvényes és érvényes voltának még erősebb bizonyítéka azon körülmény is, hogy midőn néhai gr. Haller János 1835-ben történt házasságra lépése után Ő Felső-hegy gyermekeinek kegyelem utján törvényesítésre iránt tolyamodott, 1835. aug. 24-ről 3454. sz. a. kelt legmagasabb döntéssel kimondva lett, hogy az utólagos házasság által az előbb nemzett gyermekek törvényeseknek tekintendők és semmi körülmény sem akadályozza, hogy az akkor katonai szolgálatban volt Ferencz és József nevű gyermekei, mint hallerkeői Haller grófok címeztessenek (függ. 7. szám.)

Ezekből kétségbevonhatatlanul kitűnik, hogy néhai gr. Haller János és neje Kleisch Zsuzsanna törvényes és érvényes házastársi kötelékben voltak, hogy továbbá ezen házastársaktól származott Ferencz (Ferencz Felső-Fehér vármegye főispánja, királyi hivatalos, József Vizakna örökös főkirálybírája) és József nevű gyermekeiket a Haller név és grófi cím jogszereűen megillette és törvényes joguk nemcsak kétségbe vonva soha nem lett, de sőt legmagasabb helyen is, mint kétségen kívül álló, elismertetett.

2. A rágalom második állítása az, hogy Haller József gr. róm. kath. vallású volt, éppen ezért az ev. ref. egyház lelkésze előtt kötött házassága érvénytelen és úgy engem, aki ezen házasságból származtam, a Haller név és grófi cím meg nem illet.

Gróf Haller József, a fehéregyházi ev. ref. egyház anyakönyvének 31. lapja tanúsága szerint, 1849. július 10-én a róm. kath. vallásról az ev. ref. hitre önmeggyőződésből önkéntesen áttért (függ. 8. sz.)

Ugyancsak gróf Haller Józsefné: Kiss Anna Székely-Keresztúr 1849. június 6-án Dáné Mózes székely-keresztúri ref. pap előtt a róm. kath. anyaszentegyházból az ev. ref. vallásuk közé ünnepélyesen áttért (függ. 9. sz.)

1849. július 13-án gr. hallerkeői Haller József ur ő nagysága és tekt. Kiss Anna kisasszony, Miklóssy Sámuel fehéregyházi ev. ref. pap előtt házasságkötés végett jelentkeztek és Kiss Pál udvarhelyszéki helv. hitvallású esperes 1849. jún. 13-án a jelentkezésük alkalmával kért mentvényt a kihirdetés alól meg is adta (függ. 10. sz.)

1849. június 15-én, a fehéregyházi ev. ref. egyház anyakönyvének 5. lapja tanúsága szerint, gr. Haller József és Kiss Anna házassági páros életre összekötöttek (függ. 11. sz.)

Ezen házasságból születtem 1852. július 5-én és megkereszteltettem Erzsébetvárosban okt. 5-én néhai gr. Bethlen Gábor és neje gr. Bethlen Klára ő méltóságok keresztatyai és keresztanyai közreműködésével, az erzsébetvárosi ev. ref. eoclesia anyakönyve 87. lapjának tanúsága szerint (függ. 12. sz.)

Egy évtized eltelté után, 1863. évben, Csató József akkori róm. kath. kerületi főesperes azon álláspontot kezdte hangoztatni, hogy édes atyám: gr. Haller József és édes anyám: gr. Haller Józsefné Kiss Anna házassága érvénytelen, mivel nem a róm. kath. egyház előtt kötöttet. Erre édes atyám Erdélyi róm. kath. püspöki hivatalához fordult felvilágosításért, melyet Haynald Lajos Erdély akkori nagyevü püspöke 1864. márcz. 11-ről kelt levelében olyképp adott meg, hogy az 1848. évi IX. t.-cz.-nek a királyi szentesítés hiányából érvényességét megtagadván, az áttérést és ezzel kapcsolatos egybekelést érvénytelennek jelezte és az újabb, a róm. kath. egyház szabályai szerinti egybekelést javasolja (függ. 13. sz.)

Ugyanezért az erdélyi részek azon időbeli köz- és magánjogi legnagyobb tudósához: Dózsa Elekhez fordult édes atyám véleményért, aki 1863. június 22-én kelt levelében az 1849. július 15-én kötött házasságot és 1849. június 6-án és 15-én történt átlépett megtámadhatatlannak mondta ki (függ. 14. sz.)

Később, midőn az erdélyi kath. püspök levele ugyan Dózsa Elek tudóssal közölve lett, nevezett azt tanácsolta, hogy mindazon külsőségeket teljesítsék néhai szüleim, a miket a püspök követel, mivel jelenleg s ki tudja meddig, jövendőben is, a törvény nem biztos alapja a jognak és a bíró nem a törvény, hanem a hatalom szolgálja (függ. 15. sz. e) és f) pontok.)

És mert a Haller család kath. ága részéről is sürgetve lettek szüleim, 1864. július 22-én Csiki Imre kauonok, kerületi főesperes és erzsébetvárosi plébános előtt újlag házasságra léptek és most már a római kath. egyház szabályai szerint is (függ. 16. sz.)

Ezekből kitűnik, hogy Haller József gr. és neje Kiss Anna házassága már 1849. évben a ref. egyház szabályai szerint törvényesen és érvényesen megkötve lett és csakis óvatosságból, a 60-as évek jogi bizonytalansága miatt és baráti és rokoni tanácsokra, 1864. évben a róm. kath. egyház szabályai szerint is megkötöttet a házasság.

Megdönthetetlen igazság tehát, hogy, miután az 1849. évi áttérés az ev. ref. vallásra törvényes volt, az 1849. évben az ev. ref. lelkész előtt kötött házasság maga is érvényes és törvényes.

De ha azon áttérés és ez által az akkori házasság érvényessége törvényes oltalmat nem találhatna, megvédi gróf Haller József és neje Kiss Anna házasságának törvényességét, megvédi gyermekeiknek és így személyemnek is a Haller névhez és grófi ranghoz való törvényes jogomat a r. kath. egyház szabályai szerint is megkötött házasság (függ. 16. sz.)

IV.

Az előbbi fejezet 1. és 2-ik pontjai alatt közölkönyvekkel nyújtottam bizonyítékot az ellenem emelt vádakkal szemben. Az alábbiakban még néhány adatot tárok fel szüleim életéből, annak igazolásául, hogy nem csak a fiai kegyelet, de anyám fennkölt lelkülete, atyám nemes emléke, hazafiai érdemei iránt őszinte és önzetelen lelkesedésem dobent meg a galád rágalommal szemben, a mely nem irtózott a közéről ismert, áldozatkész, jötevő, önzetlen hazafi emléket szennyes nevekkel megtámadni.

1. Édes anyám néhai gróf Haller Józsefné szül. Kiss Anna, nemes Kiss Lajos ügyvédnek volt leánya, ki mint ilyen 1818 június 25-én lett felavatva, egész életében, annak 1874-ben bekövetkezett végeig, jötevője volt egész vidéknek, közbeosztás, szeretett környezte utolsó órájáig — midőn temetésére ezrek jelentek meg (függ. 17. sz.)

Nagyanyám Almakereken templomot emelt, tartott fenn és az erdélyi püspök vallásos buzgóságáért ismételtelen elismerését fejezte ki (függ. 18. és 19.)

Édes atyám: gr. Haller József nem elégedett meg állása és vagyona előnyeivel, hanem magának a jog terén is képzettséget szerzett és a szabályszerű vizsgát 1846. febr. 25-én letette (függ. 20. sz.)

Az 1848. évi szabadságharcban a nemzeti ügyért fegyvert ragadott és ezért 1850. ápr. 6-án

javai elkobzására és kötél általi halálra lett ítélt (függ. 21. sz.).

Ezen ítélet nehéz, súlyos várrabságra lett átválttatva és azt boldogult atyám szenvedte is az 1856-iki megkegyelmezésig, a midőn javai is a nagy-szebeni pénzügyigazgatóságának 1857. július 2-áról 7114. sz. alatti rendelményével visszaadattak, még pedig legfelsőbb elhatározás szerint gróf Haller János özvegye, Kleisch Zsuzsanna grófné kezeihez, gr. Haller Ferencz és József részére kiadott írásbeli intézkedéssel (függ. 22. sz.).

1860. okt. 20-án kelt császári és királyi diploma folytán Vizakna városa régi jogait visszanyerő, a gr. Haller család is visszanyerte azon város főkirálybírói tisztét. Gr. Haller József, mint ilyen, elfoglalta állását és ebben a főkörmányszék által 1862. márczius 20-án 5244. sz. alatt kormánybiztosi minőségben kiküldött hilibi Gaál János megerősítette.

1867. aug. 19-én 18300. királybiztosi sz. a. néhai gr. Pécsy Emanuel királybiztos, hivatkozással a nagyméltóságú magy. királyi belügyminiszteriumnak aug. 13-ról 14636. sz. a. kelt leiratára, hogy a gr. Haller család Vizakna városában viselt örökös királybírói méltóságát az 1848-iki törvények is érintetlen hagyják és az kifogástalanul fennáll ugyan, azonban az ösüség eltérése folytán lényegileg megszünt, de felszólítja gr. Haller Józsefet, hogy a kormánybiztosságot vállalja el. Haller József gr. azonban a kinevezésről, más ténnyel elfoglaltatása miatt, lemond. Gróf Haller Ferencz, József gr. testvérbátyja, a kolozsvári és nagy-szebeni országgyűléseken regalista volt, az alkotmányosság helyreállítását 1868. december 20-án legfelsőbb elhatározással nemessé Felső-Fehérmegye főispánjává neveztetett ki. Az alkotmány helyreállítását után családunk királyi meghívókkal szakadatlanul a főrendiház üléseire mindig és mindaddig meghívva volt, a mióta a felsőház reformja és a családi vagyongosztlása folytán census hiányában szünetel.

A hallerkeői Haller grófok másik ága családunk törvényes jogait nemcsak soha kétségbe nem vonta, nemcsak mindig elismerte, de sőt a legmelegebb rokoni érzelmeket tartotta fenn velünk, minek legfőbb nyesebb bizonyítéka az is, hogy Balázstelke és Küllővár ura v. b. t. t. az 1898. év folyamán magtalanul elhunyt gr. Haller Jenő, küllővári uradalmát egyedüli és korlátlan tulajdonul fiam, még kiskorú gr. Haller Jenőnek hagyta örökségül, míg Balázstelkét az ugrai ágól származott gr. Haller György ö méltóságának nagymányozta. Néhai gr. Haller Jenőnek magas műveltsége, széles ismeretköre, gazdag tapasztalatai, de szigorú főúri önérzete is elég bizonyítékul szolgálhatott arra nézve, hogy számottevő és a viszonyokkal ismerős egyének előtt családi helyzetünk soha kérdésbe nem jött és hogy azt vitássá tenni csak a rágalomnak és vak gyűlöletnek lehetett feladata.

És most, befejezésül, szabadon felemlíteni ama tényt is, hogy a rágalommal szemben, mint férfit, lovagias uton is kerestem elégtételt; találkoztak azonban Orbán báró segédei személyében egyének, kik a rágalom nevében egyfelől azt írták alá, hogy személyes sértés nem forog fenn, de másfelől az elégtételadást a rágalom megczafolásától tették függővé.

A rágalomozó — ki egyébként tényleg bírói uton felelősségre vonott és elítélve lett, — gyáván kitért az elégtételadás elől — e tényéért segédeim velem szemben az ügyet befejezetten is jelentették ki (mell. 23.).

Most a rágalomozó segédein van a sor, ha a rága-

TÁRCSA.

A jegyzői egyet estélye.

(A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.)

Ennek a mulatságnak a meghívója is *lila színű* betűkkel volt nyomtatva, a színhelye is illatos fenyves volt, nem csoda, ha tehát a lefolyása is a hangulatnak és jó kedvnek rózsás színet öltötte magára.

Csupa illat, csupa virág, csupa szín. Az estély műsorába belekortárolt egy erre utazó jökevdű színész s csinált a hangversenyből *művésztélyt*.

Ez a jökevdű ur pedig nem volt más, mint a nemzeti színházunk kiváló művésze *Zilahy Gyula*, a ki Tusnádon nyaraló családához utazván Homoródot is utjába ejtette és itt kedvére mulatván rajta, hogy masokat mulatott, az est művészi sikerének babereiből egy székérderekljára valót magával vitt, mert *hogy — volt miből.*

Jutott belőle mindenkinék hőven. Így — *László* Ádám gróf felolvasása »A jegyzők életéből« egy szerföltött szellemes és finom árnyalatokkal motivált prózszel nyitotta meg a tapsoknak és éljenzéseknek áradatát. *Szeits Margit* k. a. már bájos és vonzó megjelenésével tapsokra ragadta a közönséget, a mely tapsok aztán meg fokozatosabb mérvben nyitak meg szép czimbalom szólója után, a mit meg is kellett ismételnie.

Szakács Zoltán magánjelenete egy ötletes kis monolog diskkrét előadásában, mely a műkedvelők szokásos tulzásait és merevségeit mindenben nélkülözte, élénk tetszést és sok tapsot aratott.

Végül az énekszám és a *Gúlfy István* szavazata mindezek után is hatásos volt és nem maradt a közönség tetszés nyilatkozatainak jutalma nélkül. Végezetül *Zilahy Gyula* adott elő öt magánjelenetet legjelesebb termékeiből. A kiváló művész igen jól volt disponálva s így a derültségnek végtelen magasságába ragadta a különben sem nagy ellenállásra készült közönséget.

A program végzetével a közönség a tágas előcsarnokban felterített asztalok köré helyezkedett el vacsorázni.

Egy hosszú asztal a vármegyei tiszti kar és a községi jegyzői kar részére volt fenntartva, az asztalfőn

lomma magukat azonosítani nem akarják, nyilatkozik, és ha fedezték eddig az erkölcsi cadavert, most helyt állani.

Ismerjék el tévedésüket és mentsek meg magukat a rágalom solidaritásától vagy férfiasan állják meg helyüket s ha mint rágalmozók is, ajánlják fel nekem az elégtételt — ellensétemben, ha hallgatnak, akkor alávaló gyávaóságukat vallják be.

Sz.-Udvarhely, 1898. július hó 4-én.

Gróf Haller János,

Udvarhely vármegye főispánja.

TANÜGY.

Iskolai értesítés. A helybeli kir. állami főreáliskolában a következő iskolai évre a beiratások folyó évi szept. 1., 2., 3. napján tartatnak, naponta délelőtt 9—12 óráig. A főreáliskola első osztályába olyan tanulók vétetnek fel, a kik életük 9-ik évét betöltötték s bizonyítványt nyújtottak, hogy a népiskola negyedik osztályát jó eredménnyel végezték. Azok a tanulók, a kik népiskolába nem jártak, felvételi vizsgálatot tartoznak tenni annak igazolására, hogy a megvártató előképzettséggel bírnak. A felvételi vizsgálat díja 10 frt. Az olyan tanuok, a kik magas iranyú iskolából akarnak a főreáliskola valamelyik magasabb osztályába lépni, szintén felvételi vizsgálatot tartoznak tenni, azokból a tárgyakból, melyek a reáliskolának rendes tárgyai, de az elhagyott intézetben nem tanították. A felveleire a tanuló atyja, anyja gyamja, esetleg azoknak külön megbízottja kíséretében tartozik megjelenni az igazgatóságnak. A beiratáshoz szükséges okmányok: iskolai bizonyítvány, keresztlevel, újrólattási bizonyítvány. A beiratáskor fizetendő díjak: 2 frt beiratási díj, 1 frt könyvtár díj, 80 kr értesítő díj. Ezeket kivül az agostai vallásnak és izraeliták vallás tanítási díjt is tartoznak fizetni. Az évi tandíj 18 frt, mely negyedrészekben fizetendő. Jó előmenetelű s magaviseletű tanulók, kiknek szülei vagyontalanságukat kelően igazolni tudják, tandíjmentességet kaphatnak. Az igazgatósághoz czimzett s legujabb keletű szegénysegi bizonyítványal felszerelt folyamodványok a beiratáskor nyújtandók be. Az intézettel kapcsolatos internatusba való felveleire vonatkozólag tájékoztatással készséggel szolgál az igazgatóság. Az internatus konyhajáról 20 olyan székely származású tanuló kaphat jó ebédet, kik a városban magán haználnak. Ezért az ebédért évi 20 frtot kell fizetni. Az igazgatóság meg e 20 frt fizetését is elengedheti 10-nex, ha előmenetelű s magaviseletével kiérdemli. E kedvezményre — mely egymagában is a tanulhatást nagyban elősegíti — különösen felhívja az igazgatóság a vármegye s általában a székely községek t. előjáróságának, iskolászekék és az igen tisztelt tanító uraknak a figyelmét s kéri, hogy azokat a szülőket, kiknek jóra menendő gyermekeik vannak e kedvezményre figyelemzetni s a taníttatásra buzditani sziveskedjenek. A felvételi, valamint a javító vizsgálatok a beiratási napokon a délutáni órákban 3—6-ig tartatnak meg. Barometri iranyú felvilágosítást készséggel megad az igazgatóság. Sz.-Udvarhelyt, 1898. augusztus hó 6. *Az igazgatóság.*

Irodalom.

A Magyar könyvtár-ból (szerkeszti: Radó Antal, kiadja: Lampel Kóbert (Wodnauer F. és Fiai cs. es kir. udv. könyvkereskedése; minden fizet egyenként is kapható Gyertyánffy könyvkereskedésében 15 krer) a következő füzetek jelentek meg: (Folytatás) Kossuth Lajos 1848. jul. 11-iki beszede a hadero megajánlása ügyében. Csillagos estek. Irta C. Flammariou

Fordította Tóth Béla. A király házassodik. Vigj. 3. felv. Irta Tóth Kálmán. Az ur, az asszony és a baba. Rajzok. Irta Droz G. Ford. Béni Gyula. Kisvárosi történetek. Irta Vértési Arnold. A népgyűlölő. Számú 5 felv. Irta Ibsen A. Fordította Vikár Béla. A kuruczvilág költészete. Szemelvények. Szerk. és bev. Kardos Albert. (Folyt. köv.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Kérjük mindazon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése már lejárt, sziveskedjenek azt minél előbb beküldeni** s a fűrdődény alkalmából az esetleges lakásváltoztatásokat levelezőlapon velünk tudatni, nehogy a lapnak küldése fennakadást szenvedjen.

— **Királyunk születése napján** ismét fényesen ünnepelt városunk közönsége. Az előestén (17-en) a köz- és magánépületeken nemzeti trikolorok lengtek s a mozsarak durrogását káprázatos fény követte, melyet a kivilágított épületek ablakaiban felhalmozott gyertyák és mécsek szórak szét. Másnap (18-án) a rom. kath. plébánián és az ev. ref. templomokban ünnepi istentiszteletek voltak. Előbbiben Gáspár István főgymn. tanár celebrált; utóbbiban Kovács István ev. ref. s-pap mondott megható imat. Mindket templomban jelen voltak az összes hivatalok, testületek főnökeik vezetése mellett s nagyszámu közönség ajátos lelke szállt égbe buzgó és hő imával, hogy Felséges királyunkat, a legjobb uralkodót tartsa s adja Isten hosszú élettel.

— **Szent-István** első magyar király napja alkalmából tegnap este városunk ki volt világitva s a köz- és magán épületeken, valamint az ezredeves emlékoszlopra nemzeti zászlók voltak kitűzve s gyönyörűen ki volt világitva.

— **Athelyezés.** Ö felsége a király Mattias Alajos h.-oklándi kir. járásbírósi albirónak a békés-esabai kir. járásbíróshoz saját kerelmére leendő athelyezését megengedte.

— **Uj tanárok.** A ref. kollegium elüljárósága választárnak Kádár Dénes, konviktus gazdának és internatusi felügyelőnek Kállai Ferencz papjelölteket választotta, illetoleg hivta meg.

— **Esküvő.** Dr. Lukácsfy István kir. közjegyzőhelyettes e hó 14-én vezetteoltárhoz Szakáts Ilona k. a-t városunkban. Gratulálunk!

— **Uj esperes.** A Darkó Sándor halála által megürül esperesi állásra az udvarhelyi unitárius egyházkör folyó hó 11-én László Domokos kir. törvényszéki bíró, felügyelő gondnok elnökléte alatt tartott közgyűlésben a közbizalomnak ritka megújulatkozásával, az összes szavazatokkal Kisgyörgy Sándor vargasi unitarius lelkész, egyházköri jegyző választotta meg. A választás megjutalmazása egy polgári és egyházi erényekben gazdag élet hiv munkásságának, önzetlen törekvéseinek. Gratulálunk az egyházkör választásához. Az új esperesnek pedig a diszes polcon tevékenységére aldat, lelkének a végzett munka becsületes teljesítése után sok örömet, édes megnyugvást kívánunk!

— **Főispánunk újabb áfferje.** Lapunk olvasói előtt már ismeretes azon hírlapi támadás, melyet az »Ellenzék« hasábjain a múlt napokban indítottak főispánunk ellen. Gróf Haller főispánunk azonnal provokálta mindkét cikk szerzőjét, segédei Gyárfás Endre és Sperker Ferencz által. A vezércikkben foglaltak folytán keletkezett lovagias ügy a szerző Dr. Varady Aurel által az »Ellenzék« 183. számában közzétett, teljesen correct nyilatkozat által teljesen be lett fejezve, míg az Ugron

az estély védnöke szentgercei *Jakab Gyula* vármegyének szeretett alispánja foglalt helyet.

Majd kezdetét vette a pohárköszöntők kifogyhatatlan sorozata. *Jakab Gyula* alispán zajos éljenzések között meleg szavakkal köszöntötte fel a jegyzői kart. A jegyzői egyet elnöke *Ráduy Sándor* a vármegye alispánját éltette. Gróf *László* Ádám vármegyei főjegyző a tavollevő főispánt köszöntötte fel, *Hargittai Béla* h. jegyző a magyar jegyzői kart éltette, *Várentsik Ferencz* dr. tiszti főügyész színién a jegyzői kart, melyre — mint mondta — meg a pontikában is ra vagyunk szorulva. Ugyancsak a jegyzőket, mint egykori kollegáit éltette *Ádám Albert* tb. megyei főjegyző. Dr. *Demeter Lőrincz* toszolgabíró az anyakönyvi intézményt éltette nagyon szellemes beszédben stb.

Egytől-egyig emelkedett szellemű töstök voltak ezek, hatalmas éljenzésektől kísérve. A hatásosabbak közül való volt az is, melyet *Hargittai* erkédi h. jegyző — lapunk szép tehetségű munkatársa — tartott s a mely a fiatal jegyzőnek egyszersmind *beköszöntője* is leven, azt az a táblakban közöltük:

Melyen tisztelt Uraim!

Először van alkalmam és szerencsém Udvarhelyvármegye tisztelt jegyzői karát testületileg együtt latnom; méltóztassanak tehát megengedni, hogy ezen ritka s előttem oly kedves alkalomból érzelmeimnek azon melegével üdvözölhessem önöket, mely bennem — az új kartársban — a családba lépő rokou, — a család kötelekébe tartozó *testvér* szívéből fakad.

Nem idegen előttem a közmunkálkodásnak és köztevékenységnek az a hajléka, melyben önöket, mint a közigazgatásnak hivatott és kiváló munkásait már othon találom. Ismerem e gondteljes pályának mind ama küzdelmeit, melyekben a fáradságos munka verejeteke is elmosódik; de ismerem egyszersmind azon szebb terét is, melyen a hivatásat — a köteleességek társadalmi gondjaitól mentve — feismertő munkás minden fáradságot gazdag jutalmazó magasztos eredményeket érhet el. Mert ugyan ki keresné és találhatná a jegyző erkölcsi becsüvagyát minden tekintetben kielégítő munkaköré abban, hogy csupán a folyó és időszakos teendőket merev és gyakran szabotnos munkájába merüljön el a nélkül, hogy ezt a lélekölő munkálkodását jötekonny összhangba ne hozná ama nemesebb feladatok megoldásával, melyeket olyannyira fontos szociálpolitikai helyzete szab eléje, nevezetesen a nép erkölcsös nevelésének helyes irányításában;

egészséges nemzetgazdasági eszmék terjesztésében, legfőképen pedig — különösen a nemzetiségi vidékeken — a hazafias szellem meghonosításában, fejlesztésében, apolásában és megtartásában. (Éljenzés.)

Mert tisztelt uraim, mint a hogy a madárvilágban a fecske hasznosága nem annyira kiváló repülő képességénél fogva, mint inkább és éppen azu tulajdonsága szempontjából fontos, mellyel igazán hasznos tud lenni, ugy a jegyző — közigazgatás világának ez a kiváló ropuló kepeségű fecskéje — ez az *örökös tavaszt* fenntartó gyorsroptu — akkor válik s társadalomnak — a hazának meg hasznosabb tagjává, ha állását, mint erre nagyon alkalmas tényszerő ezen magasabb feladatok megoldására is felhasználja.

Nem tudom tisztelt uraim, hogy a röpülésről szólva, — nem ragadtattam-e magam igen messze el a földtől? és nem tudom, hogy vajjon a mi mindennapi gondjaink — a hivatalban ugy, mint a hivatalon kívül is — nem nehezdednek-e akkora telherrel a mi becsüvagyaink száruyaira, miszerint a magasau száruyallhatás helyett igazán csak a földön való tipegésre és tapogatózásra lehetünk kárhoztatva; egyről azonban bizonyos vagyok s ez az, a mit én büszke önérzettel jelenthetek ki: hogy az a szent lobogó, melynek hármasszínű a magyar nemzet ezeréves diósége avatta fel a hazafias érzés — a honszerelmem *szenvelt jelvényévé* — a magyar jegyzői kar hazafias testületének bastyá fokán *minden időben* magasan lobogott. Magasan lengette ezt a zászlót ennek a testületnek — ennek a mi testületünknek a megtörhetetlen hazafias szelleme! (Éljenzés.)

Engedjék meg tehát tisztelt uraim és kedves barátaim, hogy poharamat annak a hazafias szellemnek az örökkévalóságért emeljem, melynek mélysége és tisztasága a magyar jegyzői kart az egész ország leghazafiasabb testületei közé emelte: — éljen a magyar jegyzői kar!

Nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül, hogy mily nagy visszatezést szült különösen a jelenvolt vármegyei tiszviselő és főszolgabíró urak között, hogy a jegyzői karnak egy tekintélyes része a saját jötekonny céljára, a saját testülete által rendezett ezen estélyről elmaradt; így a sz.-keresztúri járás egyetlen egy tagja által volt képviselve.

A mulatság különben, mint a meghívóban is jelezve volt *virradtig* tartott.

Dr.—

Zoltán által irt levélben foglalt sértésekért főispánunk feltétlen szigorú feltételek mellett feyveres elégtételt kért. Ugron segédei kezdetben azon állápontra helyezkedtek, hogy a kérdéselt levélben csakis a főispán, mint köztisztviselő hivatalos ténykedése lett elbírálvá, de gróf Haller személye nem lett sértve. Ezzel szemben azonban főispánunk segédei továbbra is szigorúan ragaszkodván a feyveres elégtétel adáshoz, az ügy e hó 17-én pisztoly-párbajjal nyert befejezést. Gr. Haller pisztolya nem sült be, s a »csütörtök« segédek által előzőleg már megtörtént lövésnek lévén kijelentve, most már Ugron Zoltán vette igénybe jogát, — lött is, de nem talált. A párbaj lefolyásáról felvett jegyzőkönyv szóról-szóra így szól:

Jegyzőkönyv.

Felvetétt Héjjasfalván, 1898. augusztus 17-én. Gróf Haller János és Ugron Zoltán urak között fennforgott lovgas ügy mai napon előtűnt feyveres uton a lovgaság szabályai szerint elintéztetett,

Párbaj után felek kibékültek.

K. m. f.

Br. Szentkereszti Pál m. p.

Dr. Papp János m. p.

mint Ugron Zoltán ur meg-

bizottjai.

Gyárfás Endre m. p.

Sperker Ferenc m. p.

mint gr. Haller János

főispán ur megbizottjai.

— **Óriási tüzvész** dühöngött Zetelaka községben kedden délelőtt, midőn a lakosság egyszersze mezőn foglalkozott, másfele pedig városunkban helivasaron volt. Negyven gazdának mintegy százötven épülete, gazdasági felszerelése, összes takarmánya, a zárlat alatt levő sertés állománya stb. teljesen semmivé lett. A tűz a belső nagytetű mellett kezdődött s erős keleti szélrel élesztve rövid idő alatt a vonalban volt összes épületek langba borultak. Szentgercei Jakab Gyula varmegyei alispán, mihelyt a nagy veszélyről értesült, dr. Szabady Tivadar járási szolgabíróval a tűz színhelyére sietett. Akkor még csak a közönség megrémült lakosok közt osztották be a mentési és oltási munkákat. Az égő épületek közt kitaró buzgósággal és ismert erélyvel intézkedett derék alispánunk az udvarhelyi, bethlenfalvi, fenyedi és külölkemenyfalvi tüzoltók után küldött s azok, valamint Végh Ferenc csendőr főhadnagy, szakaszparancsnok a vezetése alatti csendőrséggel gyorsan a tüzhöz siettek. Dr. Demeter Lőrincz főszolgabíró, ki a késő éjszakaig maradt a tüznél szinten nagy buzgóságot fejtett ki az oltási munkálatoknál. A kár kiszámíthatatlan. Varmegyénk alispánja széleskörű intézkedéseket tett könyörödmányok gyűjtésére. Zetelakán a segélyező bizottság megalakult s az adományok ide irányítandók. Felhívjuk a közönség figyelmét mi is a károsultak segélyezésére. Az eddigi nyomozások eredményéből az tűnik ki, hogy a tüzvész gyer nekek játéka okozta.

— **A helybeli »Szlód-tanfolyam«** a jövő szombaton, e hó 27-én, véget ér. Ez alkalommal városunkba jó a »Kézimunkára nevelő Országos Egyesület« titkara számba venni az elért eredményt s kiállítani a hallgatók részére a látogatási bizonyítványokat. A tanfolyam befejezése alkalmával a készített munkák ki lesznek állítva. Kívánatos volna, hogy a »Kézimunkára nevelő Udvarhely-megyeyi Egyesület« is, melynek előkészítő bizottsága már két év óta meg van alakulva, megtartsa szervezkedő gyűlését. Most már nemcsak szavak, hanem tettek is bizonyítják, hogy az alakítandó egyesület munkálkodása csak áldados lehet ugy közgazdasági, mint paedagogiai szempontból. Az előkészítő bizottság intézoiit kerjük, hogy intézkedjenek az egyesület megalakítására nézve.

— **Művészetiyelek a zetelaki tüzkárosultakért.** Az első segítség alkalma kínálkozik közönségünknek. Felkeresünk s nemesen gondolkodó alispánunk szentgercei Jakab Gyula közbenjárása folytán, R. Kovacs Laura asszony a székesfőváros egyik előkelő nevelőintézetének igazgató tulajdonosa és országosan ismert magyar szavaló művésznő e hó 21. és 22-én (vasárnap és hétfőn) a varmegyeház dísztermében legújabb nepszavakkal kapcsolatosan műszaváló-estélyeket rendez a szomorú helyzetbe jutott zetelakiak segélyezésére igen gazdag és változatos műsorokkal. Mind a két estélyre Solymossy János gyógyszerárba előre lehet jegyeket váltani támlás-székre 1 frtet, kőrszékre 60 kr-es állhelyre 40 krét. Tekintve az igazán jótékony és emberbaráti nemes célt; másfelől pedig, hogy R. Kovacs Laura asszony általános elismert szavaló-művésznő s ritka élvezetes estékre van kilátása közönségünknek, a legmelegebb pártfogást kerjük. Ifj. Kozák zenekara ez estélyeken díjmentesen működik.

— **Mező-telegazdasági és szövetkezeti tanfolyamot** végeztek varmegyénkbeli Gyarmathy Dénes benczedi és Gróf Lajos bözödjfalvi tanítók a földmívelésügyi miniszter által Boda Jenő, Czeglédi Tivadar és Gréger György szaktanárok vezetésével Gödöllőn, a magyar koronauradalomban f. évi július 10-től e hó 10-ig tartott nagy fontosságú előadásokon. Gyarmathy érdekes szakértelket is irt a tanfolyamról s azt lapunk közelebbi számához mellékelve, olvasóinkkal örömmel ismertetjük meg. Jó volna, ha varmegyénk gazdái okulására valamelyik pénzintézet vagy jötevé 15—20 frtot nagylelkűen felajánlana, hogy a költség hiánya miatt kevés példányra tervezett, pedig általános érdekű, hasznos dolgokat publikáló füzetekből néhány ezer szétosztható legyen. Ez irányú megkereséseket lapunk szerkesztősege szívesen elfogad.

— **A homoróvidéki unitáriusok** aratási hála-ünnepéle és Istentisztelete holnap (vasárnap) lesz Homoród-fürdőn. Az egyházi szónoklatot Göncz Mihály lokodi unitár. pap tartja.

— **Tapasztalt gazdák** azt ajánlják, hogy a buzát aug. utolsó és szept. első napjaiban a földbe kell tenni, még pedig a magot *mind alája szánta* s éppen nem, vagy kissé kell elboronálni. Így sorfagyoktól és üszög-től nem igen lehet félni. A rozst később is lehet vetni hasonlóan alá szántva. Így későbbre fog virágozni s tavaszi hidegek nem könnyen tehetnek kárt a virágzásában.

— **Homoród-fürdőn** az ott időző vendégeknek a múlt évben Menyhárt Andras egyházmegyeyi esperes által kezdeményezett istentiszteletet a napokban ismét megtartották igen szép sikerrel. A vendéglő nagyter-

mében mintegy 80—90 fűrdővendég gyűlt össze s jeien volt varmegyénk főispánja is. Imát az esperes mondott, mindenkit magával ragadt, ihletett beszédet pedig Bedő Ferenc helybeli ev. ref. pap tartott.

— **Orbán Balázs szobra.** Székely-Keresztúron, mint azt már több ízben megirtuk, évekkal ezelőtt mozgalom indult meg, hogy a lángoló hazaszeretet, következetesség, a szilárd jellem, egyszerűség, fáradhatatlan munkásság mintaképének, a jeles írónak, a székelység egykori szemefényének, ékességének. br. Orbán Balásznak, e városban szobor állíttassék. E mozgalom most aug. 14-én megszokszorosított erővel újból megindult. A szoborbizottság teljesen újra szerveztetett. A szervezésnél vezérelv volt a pártatlanság, mert a szoborban megörökítendő jeles férfi ragyogó tollával, az igazságtól sziporkázó ékes szavú szónoklataival, becsületes, önzetlen szereplésével, az egész haza, az összes székelység ügyeit szolgálta, mindnyájunk boldogulására törekedett. Ily férfi emléke tehát mindnyájunké kell hogy legyen. A szoborbizottság most így alakult meg: Elnökök: Ugron Gábor, Gyárfás Endre. Ügyvivő elnök: Sándor János. Alnelökök: dr. Gross Frigyes és Jakabházy Sámuel. Jagyzók: Pap Mózes, Jakab Károly, Szalontai Albert és Nagy S. Elek. Pénztáros: Barabás Lajos. Ellenőr: Nagy Fr. Elek. A bizottságba beválasztott helyből 50, vidékről pedig 25 tag A szervezkedő gyűlésen a lelkesedés igen nagy volt. A szervezkedő gyűlésen Jakabházy Sámuel elnökölt. A bizottság megalakítása után az elnöki széklet Sándor János gimn. igazgató foglalta el. A gyűlés határozatilag kimondta: Székely-Keresztúr városa az Orbán-szoborügyben fokozott erővel nyilvánosság alá lép. egész erejéből azou lesz, hogy bár Orbán Balásznak Székely-Keresztúron szobor állíttassék fel. Kimondta továbbá, hogy közérdekű csejja kivételre országos gyűjtést indít meg. A lelkes felhívás végső sorai ezek: Legyen az ügy ezután is mindnyájunké! Tettel, fáradsággal, buzgalommal lépünk fel, adjunk, áldozzunk, gyűjtstünk, kerjünk. T-rjesszük a nemes eszmét szóval, tollal, lelkes hangú felhívásokkal, vállvetett buzgósággal testesítsük meg a szándékolt szobor felállításával az erényt, becsületet, munkásságot lángoló hazaszeretetet, előretörést, áldozatkészséget, egyszerűséget, szóval mindazou erényeket, melyek egy embert ékesíthetnek és e szobor majd egykor ez uton halálásra, azon való kitarásra intse, buzdítsa a mellest elmenő szittya-székelyt, a testvérmagyart, Hunor és Magyar gyermekeit. Fel a nagy munkára. Előre! •Mutassuk meg, mit vihet ki erős szív láng alatt az elszántság hatalma és az érez akarata.

— **Javító érettségi vizsgálat.** Az erd. ev. ref. kollegiumokból a múlt tanév végével javító vizsgálatra utasítottak összes érettségiző növendékek javító vizsgálatát f. évi szept. hó 9-ikén lesz a m.-vásárhelyi ev. kollegiumban; az érdekelteknek írásban kell előre bejelenteni az ottani igazgatóságához, ha a vizsgálatra megakárnak jelenni.

— **Kolera** és más veszélyes ragályok ilyen idő tájban szoktak elő állani az erős munka idején. Ajánlatos a tisztaság és mértékletes élet. Tényleg sokan panasznak gyomor fájásról, hascsikarásról. A bajt ne hagyja senki hosszú kötélné. Egy szikrából is tüzvész támadhat.

— **Figyelmeztetés.** A ref. kollegiumi konviktus számára szállítandó tej, hus, kenyér és fűszer dolgában felvilágosításért a kollegium igazgatójához kell fordulni, aki azzal szívesen szolgál.

— **Térzene.** Ifj. Kozák Dávid elsőrendű zenekara csaknem minden héten szórakoztatja az ezredéves emlék-ozslop terén városunk közönségét szabatos és sok élvezetet nyújtó játékaival. A törekvő zenekar több hallgatóságot is megérdemelne.

— **A városi sétáló alap,** mely dr. Ráczkó Sámuel varmegyei tiszteletbeli főorvos elnöksége alatt még 1896-ban a Sejke fűrdőn rendezte. nyári táncmulatság tiszta jövedelméből: 43 frt 22 krtól keletkezett s 1897-ben 40 frt 37 krral és 6 frt 29 krral 89 frt 88 krra emelkedett — az e hó 6-án a fáradhatatlan elnök és a körje csoportosult ifjuság buzgóságából 46 frt 35 krral szaporodott s jelenleg 136 frt 23 krt tesz ki. Ezen összeg az udvarhelymegyei takarékpénztárnál 11/625. számú betéti könyvvel gyűmölcsözőleg van elhelyezve s a könyvet Ráczkó dr. mint elnök őrizi. Az e hó 6-iki mulatság alkalmából felülírtettek: Gróf Haller János főispán 4 frt 50 krt, Szabó Albert és dr. Török Albert 1 frt 50 krt—1 frt 50 krt, Solymossy János, Szöllösi Sámuel 1—1 frtot, Schossberger Jakab, dr. Kondor Géza Scheffler Nándor, Königs Albert, Teichner Jakab, dr. Lukácsffy István, dr. Burger Ödön és N. N. 50—50 krt.

Válasz.*

(A »Székely-Udvarhely« 32. számában megjelent »A gazdasági egy-letek és a nép« cz. cikkre.)

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Beesés lapjának augusztus 7-én megjelent számában cikkemre »Boc« ur »visszagazítást« tett közzé, mely cikk nagyon is alkalmasnak mutatkozik arra, hogy a tényállással nem ismerős nagy közönség körében téves nézetek kapjanak lábra. Szükségeseu tartom tehát röviden néhány megjegyzést tenni a cikkre, daczára annak, hogy részemről mint előző cikkem kiemeltes hangja is bizonyítja, nem volt szándékom a vitát olyan mederbe terelni, mint cikkirő ur, kinek külső hatásra számított sorai mögül kilátászo ellent mondásait az én feyvereimmal egyező értékeknek nem tekinthetem.

Fenntartom azt az állítástomat, hogy a lapot szerkesztik többben, mert az egyes rovatok szerkesztői és munkatársai között van egy kis különbség s így a nuanciózás tekintetében »Boc« urnál van egy kis fogalom zavar és nem válam.

A mi pedig az apróbb, állítólagos nyelvhibákra tett megjegyzést illeti, mind addig míg »Boc« ur

* Közljük e cikket, de szükségesnek tartjuk kijelenteni, hogy sem a hangját nem szereljük, sem a legtöbb állításával egyet nem értünk. Olvasóink bizonyára megtévedés nélkül — nem fogják szem elől téveszteni azokat a tényeket, mikről a cikk nem beszél. Szerk.

helyesen nem ír, figyelmeztetéseit szerényen visszautasítjuk azon megjegyzéssel, hogy én nem az erdélyi részek legszámottevőbb íróiról, hanem közgazdasági íróiról beszéltem, a mi egy kissé másként hangzik a finomabb megkülönböztetésekhez szokott fülnek.

»Boc« urnak az az igyekezete, hogy az »E. G. E.« tagjainak számából a lap előfizetőinek számát határozza meg, annyira önkényes és feltevésekre alapított eljárás, hogy csak bámulatunkat fejezhetjük ki ama biztosság fölött, melylyel »Boc« ur a »Sz. U.« olvasóinak gondolkodását a kerékvágásból kiforgatni igyekezik. Nézetünket előadtuk és fenn is tartjuk, — ugy a néplapokról, mint lapunk szerkesztőségéről — s szükségtelemnek tartunk e tárgyban minden polemiait addig, míg az »E. G. E.« lapunk irányát s szerkesztését fenntartja és helyeseli. De bocsánatot kérünk »Boc« urtól, hogy a politikai színezettel dolgozó »Képes Néplapot«, melyet a mintának vehető néplapok közé nem soroltunk, továbbra sem tartjuk olyan lapnak, mely az igény nek megfelelő. Mert e privát előfizetők nélkül kormány támogatásból minden látható hatás nélkül megjelenő lapot, vagy ennek követőjét sokkal hasznavehetetlenebbnek tartjuk, sem hogy »Boc« ur igyekezete daczára boldogítani kívánók egy hasonló lappal a népet.

Nem szólhatunk több elismeréssel azokról a kombinációkról sem, melyeket cikkirő ur az »E. G. E.« mérlegszámlájához fűzött, sokkal több buzgalommal, mint sikerrel. Ha a cikkirő ur kezébe veszi a folyóirat bármelyik számát, megtalálja ezt a megjegyzést: »Előfizetési ár egész évre 3 frt. Egyleti tagoknak ingyen.« Ebből aztán megtudhatná a cikkirő ur, hogy nem szükséges valakinek egyleti tagnak lenni arra, hogy a lapot olvashassa. A folyóirat nem hátráltatja a tagok szaporodását s az előfizetők szaporodhatnak az egyleti tagokon kívül is. A mi pedig az egylet 428 tagjának szaporításáról irt dolgok t illeti, erre az a megjegyzésem van, hogy a tagok számának elégtelen volta miatt a szerkesztőséget vonni felelősségre s a szerkesztőséget okozni érte, holott ez kizárólag az E. G. E. belső ügye, melyhez az E. G. cz. lapnak vajmi kevés köze van, már egy kissé különösebb eljárás semhogy elhallgatni lehetne. Am szervezzenek még egy tagsági osztályt, hogy a legszegényebb néprétegek is bekerüljenek az egylet kötelékébe, ez ellen kifogásunk nem is volt e nincis is, de azt már fölöslegesnek tartjuk, hogy e tagsági osztály számára külön szaklap legyen szerkesztve, miután a tagok teljesen ingyen kapják a lapot, mely a cikkirő urral szólva: a gyakorlati élet apró szükségletei, a helyi éghajlati viszonyokat, gazdasági szokásokat, csekélyebb anyagi és szellemi erőt felszámítva tanít és terjeszti az elméleti és kísérleti uton már bebizonyított igazságokat.

A fentebbiek alapján könnyen átlátható, hogy a cikkirő minden elfűzött kombinációja teljesen téves és alapszabán elhibázott. Elhibázott főleg azért, mert cikke e részben folyton összetéveszti az »E. G. E.«-t az »E. G.«-z lappal s az egyleti tagokat a lap olvasóival és előfizetőivel.

A k az »E. G. E.« működéséről tudomással bír s figyelemmel kísérte az egyesület tevékenységét, a népies felolvasásokat az országrész minden helyén, az nem fog panaszkodni a felolvasások miatt, mint a cikkirő ur, mert az nagyon jól tudja, hogy például az utóbbi év alatt több mint 30 felolvasást rendezett az egylet pld. csak 3 varmegye területén. Ide szükséges azonban, hogy a megyeyi gazdasági egyesületek ne legyenek érzéketlenek e mozgalmakkal szemben, a közönség figyelmét rátereljék, az érdeklődést felhívják s a felolvasást előkészítsék. Szükséges, hogy a gazdasági egyesületek megjelöljék a helyi speciális viszonyokhoz mérten azokat a leghasznosabb tárgyakat, melyek az egyes felolvasások anyagát képezik s az »E. G. E.«-t ilyen felolvasások tartásának megfelelő idejéről és helyéről értesítsék. Szükséges, hogy a megyeyi gazdasági egyesületek szakképzett emberei is rendezzenek faluk- vagy járásonként felolvasásokat a néptanítók és községi előjáróságok bevonásával. Ezt értettem azon hiányok alatt, melyek a m. gazd. egy. tevékenységét kell, hogy igénybe vegyék jövőre. S e tekintetben Kolozs, Szilagy, Alsó Fehér, Torda-Aranyos stb. megyék gazd. egyesületei meg is tesznek minden lehetőt s éppen azért csak az udvarhelyi szemüvegen keresztül lehet a népies felolvasások cenzurálizációja miatt panaszkodni. Végül még csak annyit megjegyzésem van e tárgyban, hogy az »E. G. E.« tagjaiban akár a mi országrészünk viszonyainak ismerete, akár pedig a közszükséglet felismerése tekintetében joggal tételezhető föl legalább anyai, a mennyit »Boc« ur magának követel s így a vita e része fölött azt hi-zsem egész nyugodtan napirendre térhetek.

»Boc« ur előbbi cikkében a következőket írja: »erősen téves ana hite, hogy a kényszertagosítás meg orvosolná a bajokat.« Még is válaszában ezt mondja: »Előbbi cikkemben nem arról nyilatkoztam, hogy a kényszer tagosítást szükségesnek tartom-e vagy nem, hanem csak azt mondtam (?) s mondom most is, hogy mindaddig míg a törvény megegedi a kisgazdáknak az ugarendszer fenntartását, a bajok orvoslására e körökben számítani nem lehet. Itt oly jelenséggel állunk szemben, hol a törvény parancsával kell a népet rászorítsa arra, a mi neki jó, a mi neki hasznos.« Ide azt hiszem nem kell kommentár! (Vége köv.)

Török Mihály.

Közönség köréből.*

Nyilatkozat.

A »Székely-Udvarhely« czimű lap idei 32. számában »Egy árvagya m nagy lelkűség« jelzésével megjelent közleményre vonatkozólag a valódi tényállás következő:

A megyeyi árvaszék 1897. jan. 19-án 9140. sz. a. oda utasított, hogy br. Orbán Ottó 6000 frt vételár és járuléka erejéig pereljem be. Éu dr. Valentsik Ferenc ügyvéd urat felhatalmaztam, hogy a pert indítsa meg. Midőn folyó évi június hó végén arról értesültem, hogy

* Ezen rovatban helyet adunk minden közérdekű felszólásnak, de a felelősség a beküldőt terheli. Szerk.

br. Orbán Ottó összes birtokaira, az árverezés elrendeltetett; elmentem a helybeli kir. járásbírósg levéltárába, megtudni, hogy a 6000 frtos perrel mi történt? A per irataiból arról győződtem meg, hogy a kir. járásbírósg 1898. június 3-án 268. sz. a. már ítéletet hozott; melyben br. Orbán Ottó arra köteleztetett, hogy 1000 frtot az ingóságokért tartozik készpénzben megfizetni, 5000 frtot pedig az ingatlanokért tartozik bírói letétbe helyezni mindaddig, míg a br. Orbán Felix által br. Orbán Ottónak visszterhrel eladott ingatlanok br. Orbán Felix utódai által tehermentesítettnek.

Ezen ítélet velem, mint gyámmal, sem az ügyvéd sem az árvaszék által soha nem közöltetvén — jogerőre emelkedett; mi kitűnik abból, hogy megbízott ügyvédem 1898. június 26-án 275. sz. alatt a már jogerőre emelkedett ítélet végrehajtását kérelmezte és azt a járásbírósg másnap június 27-én el is rendelte.

Mint hogy a néhai br. Orbán Felix által br. Orbán Ottónak visszterhrel eladott birtokokról a terhek törlése ha egyáltalán lehetséges lesz is, csak huzamos idő alatt eszközölhető; mennyiben ezen eladott birtokokat harmadik személyeknek élethossziglani haszonélvezete terheli: időnyerés szempontjából, az általam képviselt kiskoruk érdeke határozottan azt követelte, hogy a br. Orbán Ottó összes birtokaira és így a br. Orbán Félixől vásárolt és a nevére átírt parcellákra is f. é. július 11. napjára kitűzött árverezés elhalasztassék; nehogy a kiskoruk árva abba a veszélybe jussonak, hogy se pénz, se birtok ne maradjon számukra.

Hozzájárul ehhez még az a tény, hogy a Magyar Agrár és Járadékbank br. Orbán Ottónak anyagi viszonyai rendezésére 26000 frt kölcsönt 1898. jun. 28-án 978. sz. alatt engedélyezett és így remélhető volt, hogy a kiskoruk árva 5000 frt követelése békés uton is kielégítést nyerhet.

Ilyen viszonyok között éppen a kiskoruk árva jól felfogott érdekében volt kötelességem a br. Orbán Ottó ellen elrendelt árverezés megtartásától elállni, hogy a biztosítékul szolgáló összes ingatlanok báró Orbán Ottó nevében maradjanak.

Az árvaszék azonban engem ezért az árverezés napján 11431. számú intézkedésével gyámi állásomból elmozdított; és az „Albina” oláh bankkal karöltve árverezett.

És mi lett az eredmény?

1. Az, hogy br. Orbán Ottónak összes birtokai, tehát a br. Orbán Félixől megvásárolt parcellák is elárvereztettek és a vevőknek tehermentesen fognak tulajdonukba áttartani;

2. A kiskoruk árva 5000 frt követelése minden eddigi realis biztosítékot elvesztett;

3. A vételárból 5000 frt bírói letétbe fog ugyan őriztetni, de a nélkül, hogy a kiskoruk árva ezen összeghez juthatnának, mert a birtokok már eladottak és azokról a visszerhek törlését Orbán Ottóval szemben sem az árvaszék, sem a gyám nem eszközölhetik;

4. A letétbe-helyezés ezen lehetetlen feltételét a sorrendi tárgyalás alkalmával a többi érdekelt hitelezők megdöntik;

5. A br. Orbán Felix-féle parcellákat pedig éppen ez élethossziglani élvezők vásárolván meg, azok gondokodni fognak olyan gyakorlati módozatról, melylyel örökre meghusitják báró Orbán Felix jogutódai részére azt, hogy a visszterhmentesítést eszközölhessék;

6. Kielégítést nem nyert hitelezők ellen 5000 frt letétet megtámadják, lefoglalják;

7. És végül az a szomorú helyzet, hogy a kiskoruk árva 5000 frt követelésének sorsa teljesen bizonytalanná vált és különféle ezimen megindítandó veszélyes kimenetelű pereknek leszen tárgya.

Mіндеzen eredményekért és eshetőségeikért én felelős nem leszek.

Török Albert.

HIVATALOS RÉSZ.

580—98. szám. Pályázati hirdetmény. A kormányzatokra bizott Udvarhely vármegyében, egy megyei aljegyzői és központi szolgabírói állás rendezését a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter ur engedélyezni volt kegyes. Ezen állások egyenként 750 frt fizetés, 150 frt lakbérrel javadalmazatnak. Felhívom a pályázni óhajtoakat, hogy az 1893. évi I. sz. törvény-cik értelmében képesítéseket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérésüket hozzám f. évi október hó 5-ig bezárólag adják be. Sz.-Udvarhely, 1898. aug. 1. Gróf Haller János, főispán.

Udvarhely vármegye főispánjától. 613—98. főisp. szám. Pályázati hirdetmény. A kormányzatokra bizott Udvarhely vármegye homoród járási állatorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhívom mind azokat, kik ezen Homoród-Oklánd székhellyel rendezett állást elnyerni óhajtják, hogy az 1893. évi I. t.-cz. 1 §, illetve az 1889. évi VII. t.-cz. 133. §-ának szem előtt tartásával felszerelt pályázati kérésüket hozzám f. évi december 1-ig annál bizonyosabban nyújtsák be, mert a később érkezőket figyelembe venni nem fogom. Ezen állás javadalmazása áll 532 frt 50 kr fizetés és 100 frt uti átalányból. Sz.-Udvarhely, 1898. augusztus hó 5-én. Gróf Haller János, főispán.

19178—98. alisp. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhírré tétel végett értesitem, hogy H.-Recsenyéd község szarvasmarha nyájában a száj- és körömfájás járványosan fellépve, a község zár alá helyeztetett. Sz.-Udvarhely, 1898. augusztus hó 10-én. Jakab Gyula, alispán.

19265—98. alisp. sz. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhírré tétel végett értesitem, hogy Patakfalva község sertés állományában a sertésvész járványosan fellépve, a község zár alá helyeztetett. Sz.-Udvarhely, 1898. aug. 7. Jakab Gyula, alispán.

19263—98. alisp. szám. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhírré tétel végett értesitem, hogy Zetelaka község sertés állományában a sertésvész járványosan fellépve, a község zár alá helyeztetett. Sz.-Udvarhely, 1898. aug. 12. Jakab Gyula, alispán.

19242—98. alisp. szám. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhírré tétel végett értesitem, hogy Kénos község szarvasmarha állományában a ragadós száj- és körömfájás járványosan fellépve, a község zár alá helyeztetett. Sz.-Udvarhely, 1898. augusztus hó 12-én. Jakab Gyula, alispán.

19339—98. alisp. sz. Udvarhely város polgármestere és valamennyi községi elöljáróságnak. Közhírré tétel végett értesitem, hogy Daróc község szarvasmarha állományában a ragadós száj- és körömfájás járványosan fellépve, a község zár alá helyeztetett. Sz.-Udvarhely, 1898. augusztus 12-én. Jakab Gyula, alispán.

HIRDETÉSEK.

Korcsma-bérlet.

Homoród-Szent-Márton község korcsma-helyisége, mely áll 3 szobából, konyha és sütőházból s egy pinczéből, 1898. szeptember 4-én reggeli 8 órakor kezdődő nyilvános árverésen kiadatik egymásután következő három évre, új évtől kezdődőleg. Kikiáltási ár 150 frt. Bántépés nélkül leteendő 40 frt. A részletes feltételek községi elöljáróságnál megtekinthetők.

Homoród-Szent-Márton, 1898. aug. 15-én.

Gergely Mózes,
k. pénztárnok.

Simén Ferencz,
főbíró.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség hecses tudomására hozni, hogy Székely-Udvarhelyt, Kossuth-utca 44. házszám alatt levő

elektro-technikai műhelyemmel

kapcsolatosan

varrógép raktárt

is rendeztem be, hol is 35 frttól kezdve 120 frtig menő árakba valódi Singer és Sewing-féle mindennemű varrógépek kaphatók.

Tisztelettel jegyzem meg, hogy ezen varrógépeket esetleg részletfizetésre is készséggel szolgálom.

Végül bátor vagyok megemlíteni, hogy varrógépek javítása jutányos ár és jótállás mellett nálam eszközölhető.

Tisztelettel

Panajoth Albert.

BOR
valódi szőlőléből, különböző minőségekben
csakis

FERNENGEL GYULA

jó hírű pinczejében Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca) kapható a következő árakban: Literenként 30 krtól 1 frt 20 krig. 5 literen felül 26 krtól 1 frt 10 krig. Nagyban adó nélkül 56 lit. hordókban hektónként 20 frttól 38 frtig.

Részletes árjegyzék s minták ingyen és bérmentve.

14508—98. szb.

Pályázati hirdetmény.

Lemondás folytán üresedésbe jött feyédi körjegyzői állásra, melyhez Feyéd, K.-Keményfalva, Méréfalva, Bethlenfalva és Szombatfalva községek tartoznak, ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazására évi 400 frt fizetés, 60 frt szállás pénz, 30 frt irodai átalány, 70 frt küldőnc díj s magánmunkálatokért szabályrendeletileg megállapított díjak.

A mennyiben a megválasztandó jegyző anyakönyvvezetővé is kineveztetik, azért külön 100 frt évi tiszteletdíjban részesül.

Megjegyeztetik, hogy Szombatfalva községnek Székely-Udvarhely városhoz leendő csatolása a m. kir. belügyminiszter ur ó nagyméltósága által már kimondatott s 1899. január 1-től a körsoportból kivételt a Székely-Udvarhely várossal egyesítetik.

Felhívom pályázni kívánókat, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványukat hozzám augusztus 30-án déli 12 óráig adják be.

Sz.-Udvarhely, 1898. augusztus 11.

Dr. Demeter Lőrincz,
főszolgabíró.

Hevesi görög dinnye!

Megérkezett és kapható:

GÁL JÁNOS fűszer-üzletében

1 kgrm. 6 kr.

Az erdélyi hegyi borok

TEUSCH B. JÓZSEF
pinczejéből
(Segesvárt, Erdélyben)

Árjegyzék kivonata:

Nagy-Küküllőmenti 1896-beli	1 liter	36 kr.
Marosmenti	1 liter	40 kr.
Kis-Küküllőmenti	1 liter	42 kr.
Bolkácsi	1 liter	60 kr.
Dánosi	1 liter	65 kr.

üveg nélkül. Az üvegekért 7 kr fizetendő és ugyanez árban tisztán kimosva visszavételnek.
Főraktár: **GÁL JÁNOS** fűszer- és csemegeüzletében Székely-Udvarhelyt (Kossuth-utca).

A SZEPSEG APOLÁSÁHOZ.
Addig el nem ért HATÁS.

Dus választék: Illatszerek dobozok, (casetták) illatos szappanok, arczkenőcs (crème), haj és hajszkenő, brillantin, hölgy-por, fogpor, fogszappan, szájvizek, fenyőerdő szoba-illat permetezővel együtt beszerezhetők a legjutányosabb árak mellett:

Gál János
dohány és különlegességi nagyáruházaiban Székely-Udvarhelyt.

Kielhauser-féle gráci illatszerek.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves házi-szer ellentállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 27 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésésként alkalmazták közönségnél, csúsznál, tagszagatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyákorta Horgony-Liniment elnevezése alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házi-szer, melynek egy hártartásba sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt üvegekben árban majdnem minden gyógyszerárban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerész Budapest. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbbértékű utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter özejjegyzék nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.
RICHTER F. AD. és társa, cs. és kir. udvari szállító, RUDOLSTADT.

Kapható Székely-Udvarhelyt Nagysolymosi Koncz armin gyógytárában.